

Міжнародні фінанси

Тема 9

-
- Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів
  - Міжнародні фінансові інститути
  - Загальна характеристика світового фінансового ринку та його структури

Поняття зовнішньоекономічної діяльності

- **Міжнародні фінанси** — це сукупність перерозподільних відносин, що виникають у зв'язку з формуванням і використанням на світовому або міжнародному рівнях фондів фінансових ресурсів.

Міжнародні фінансові відносини являють собою досить складну систему руху грошових потоків. Вони можуть бути згруповані за такими напрямками:

- взаємовідносини між суб'єктами господарювання різних країн;
- взаємовідносини держави з юридичними і фізичними особами інших країн;
- взаємовідносини держави з урядами інших країн та міжнародними фінансовими організаціями;
- взаємовідносини держави і суб'єктів господарювання з міжнародними фінансовими інституціями.

-
- У сфері міжнародних фінансів, крім **національних суб'єктів** — держави, підприємств і громадян, виділяються **наднаціональні суб'єкти** — міжнародні організації і міжнародні фінансові інституції.

Міжнародні фінансові інститути поділяються на дві групи: **всесвітні** та **регіональні**.

До **всесвітніх** належать Міжнародний валютний фонд (МВФ), група Всесвітнього банку та Банк міжнародних розрахунків.

Регіональні створюються за континентальною ознакою: Європейський банк реконструкції та розвитку, Азіатський банк розвитку, Африканський банк розвитку, Міжамериканський банк розвитку та ін.

Міжнародний валютний фонд

- **Міжнародний валютний фонд** є провідним світовим фінансовим інститутом, який має статус спеціалізованої установи ООН.
- Він був заснований на міжнародній конференції в Бреттон-Вудсі в 1944 р., а почав функціонувати у 1947 р.
- Основними цілями діяльності МВФ є сприяння розвитку міжнародної торгівлі й співробітництва у сфері валютного регулювання та надання кредитів у іноземній валюті для вирівнювання платіжних балансів країн — членів Фонду.

Діяльність МВФ охоплює три основні напрями:

- *кредитування - з метою надання фінансової допомоги країнам, у яких утворилось від'ємне сальдо платіжного балансу;*
- *регулювання міжнародних валютних відносин;*
- *постійний нагляд за світовою економікою.*

група Світового банку

- Другою за значенням у системі міжнародних фінансових інституцій, є група **Світового банку**, яка включає до свого складу Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР); Міжнародну асоціацію розвитку (МАР), Міжнародну фінансову корпорацію (МФК) та багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) і спеціалізовану структуру — Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних конфліктів (МЦУІК).

група Світового банку

- Серцевиною групи є МБРР, який був заснований разом з МВФ у 1945 р. і почав функціонувати в 1946 р.
- Учасниками банку можуть бути лише країни — члени МВФ.
- Основною метою діяльності банку є сприяння розвитку економіки країн — членів МБРР через надання довгострокових кредитів та гарантування приватних інвестицій.
- Спочатку ця діяльність була спрямована на країни, що зазнали втрат унаслідок Другої світової війни.
- Нині головним напрямом діяльності є країни, що розвиваються.

група Світового банку

Джерелами ресурсів банку є:

- статутний капітал;
- залучення коштів через випуск облігаційних позик;
- резервний фонд.

група Світового банку

- *Кредитування здійснюється у двох формах — системні позики та інвестиційні кредити.*
- *Системні позики надаються урядам окремих країн під програми макроекономічної стабілізації та інституційні зміни.*
- *Інвестиційні кредити видаються під конкретні інвестиційні проекти.*

група Світового банку

- **Міжнародна асоціація розвитку** надає безпроцентні кредити найбільш бідним країнам світу терміном до 50 років на пільгових умовах — 0,75 %.
- **Міжнародна фінансова корпорація** надає кредити високорентабельним приватним підприємствам країн, що розвиваються, причому без гарантії урядів відповідних країн.
- **Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій** проводить страхування іноземних інвестицій у країнах, що розвиваються, на випадок політичних ризиків: від націоналізації, воєн, заворушень, зривів контрактів та ін., чим сприяє розвитку діяльності як інституцій групи Світового банку, так і приватних інвесторів.

група Світового банку

- **Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних конфліктів** виконує функції з урегулювання спорів між урядами окремих країн та їх інвесторами.

Банк міжнародних розрахунків є першою в історії міжнародною фінансовою інституцією. Він був створений у 1930 р. Основне завдання банку полягає у налагодженні співробітництва між центральними банками провідних країн світу та здійснення розрахунків між ними.

У Європі в рамках ЄС функціонують:

- ❑ Європейський центральний банк,
- ❑ Європейський інвестиційний банк,
- ❑ Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).

-
- Європейський центральний банк створений у зв'язку із впровадженням у 1999 р. Єдиної європейської валюти — євро. Він є емісійним центром євро. Загалом його завдання і функції ідентичні функціям центральних банків.

-
- Завданням Європейського інвестиційного банку, який був створений у 1958 р., є фінансування проектів, що мають регіональне, галузеве та загальноєвропейське значення.
  - Кредити надаються терміном від 20 до 25 років.

-
- *Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР), що був створений у 1990 р. і відкритий 1991 р., здійснює діяльність у країнах Східної і Центральної Європи, які проводять ринкові реформи.*
  - *Засновниками банку є країни Європи та провідні країни світу.*

-
- Україна є членом ЄБРР з 1992 р.
  - Не менше 60 % кредитів ЄБРР має спрямовуватись у приватний сектор економіки і не більше 40 % у державну інфраструктуру

-
- **Лондонський та Паризький клуби** — це об'єднання кредиторів.
  - Лондонський клуб об'єднує 600 великих західних банків-кредиторів.
  - Паризький клуб об'єднує 19 країн, які є головними державами-кредиторами світу.

Загальна характеристика світового фінансового ринку та його структури

- Міжнародний фінансовий ринок виник у середині ХХ ст.
- Його головне призначення полягає в тому, аби за допомогою акумуляції вільних фінансових ресурсів у деяких країнах забезпечити між ними їх перерозподіл для сталого економічного розвитку світового господарства й одержання від цих операцій певного доходу.

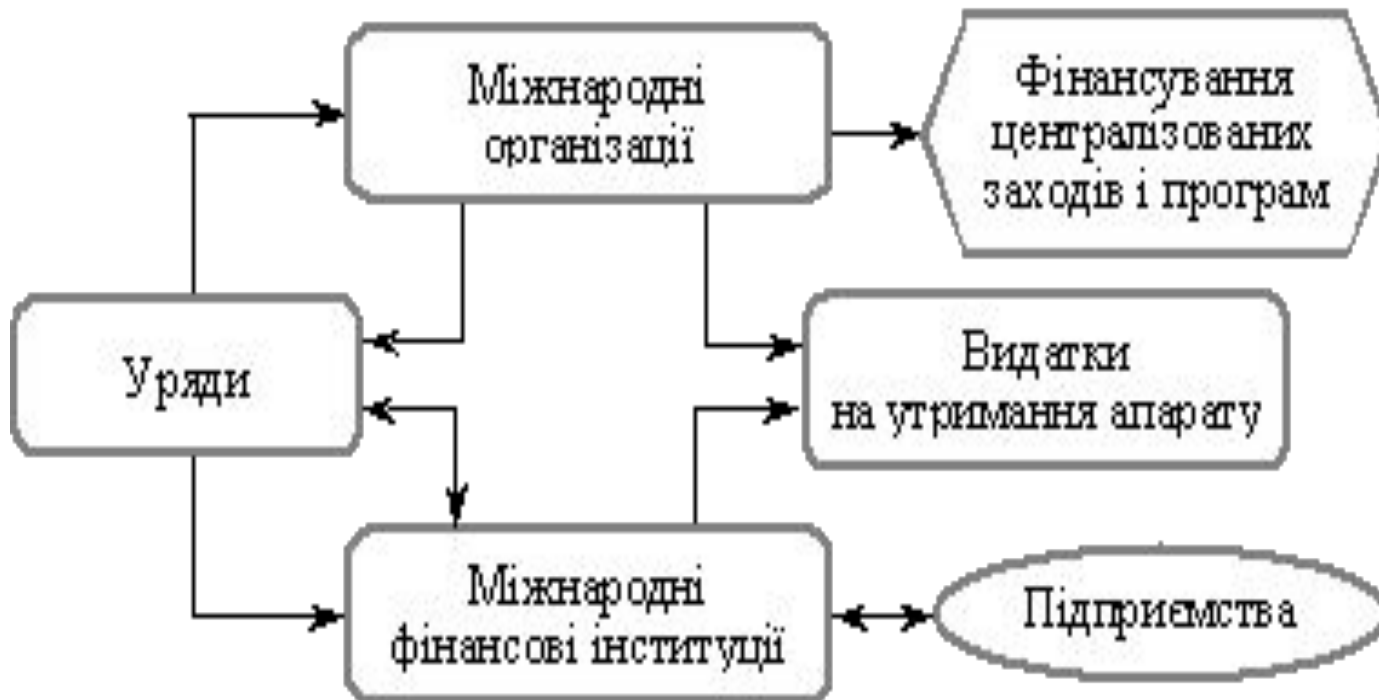
- **Нині міжнародні фінансові ринки** — це величезні фінансові центри, які мобілізують і перерозподіляють у всьому світі значні обсяги фінансових ресурсів. Вони сформувались на основі розвитку міжнародних економічних відносин.

- **З функціонального погляду** — це система акумуляції і перерозподілу світових фінансових потоків з метою безперервного і рентабельного відтворення. **З інституційного погляду** — це сукупність банків, спеціалізованих фінансово-кредитних установ, фондових бірж, через які здійснюється рух світових фінансових потоків.

-
- У результаті конкуренції сформувались світові фінансові центри — Нью-Йорк, Лондон, Цюрих, Люксембург, Франкфурт-на-Майні, Сінгапур та ін. Новим світовим фінансовим центром після Другої світової війни став Токіо.

Грошові потоки у сфері міжнародних фінансів

Міжнародний фінансовий ринок має три складові:

- міжнародний ринок грошей (валютний ринок);
- міжнародний ринок кредитних ресурсів,
- міжнародний ринок цінних паперів.

-
- Міжнародні валютні ринки — це купівля й продаж іноземної валюти або цінних паперів в іноземній валюті на основі попиту і пропозиції.

-
- Є *світові і регіональні* міжнародні валютні ринки. Найбільшим світовим валютним ринком є **ЛОНДОНСЬКИЙ**, на якому проводиться майже половина всіх валютних операцій. Учасниками міжнародних валютних ринків є банки, банкірські будинки, брокерські фірми, транснаціональні корпорації.

Ціноутворення на валютному ринку (на прикладі Української міжбанківської валютної біржі)

-
- Учасниками торгів на біржі виступають комерційні банки, що мають відповідну ліцензію, та НБУ.
  - На торги виставляється іноземна валюта. Попит на неї формується на основі заявок банків на купівлю певної валюти.

- Пропозиція іноземної валюти формується, виходячи з виставлених на продаж сум валюти, що відображають потреби банків та їхніх клієнтів у національній валюті.
- Пропозиція з боку національної валюти відображається в заявках на іноземну валюту, попит — у виставленій на торгах іноземній валюті.

- Валютний курс, що складається на валютному ринку, таким чином, відображає врівноваженість попиту і пропозиції. Результат торгів — обсяг купівлі тієї чи іншої валюти порівняно з її обсягом, виставленим на продаж, характеризує задоволення попиту чи недостатність пропозиції.

- При задоволенні попиту на іноземну валюту курс національної валюти залишається стабільним, при недостатності пропозиції — падає, при надмірній пропозиції — зростає.
- Саме тут проявляється роль центрального банку. Він, з метою підтримання стабільного курсу національної валюти, проводить валютні інтервенції при недостатності пропозиції валюти на ринку чи скупку валюти в разі недостатності попиту на неї.

Фактори, що впливають на валютний курс

-
- **Міжнародний ринок кредитних ресурсів** — це специфічна сфера руху коштів між країнами.
  - Кредитні ресурси на міжнародному ринку рухаються на загальновідомих принципах, а саме принципах обов'язкового повернення коштів, терміновості, платності і забезпеченості.

Міжнародний кредит виконує такі функції:

- забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів;
- посилює процес нагромадження в рамках світового господарства;
- прискорює процес реалізації товарів (робіт, послуг) у всесвітньому масштабі.

Залежно від суб'єкта кредитування кредити поділяються на:

- приватні,
- урядові,
- кредити міжнародних фінансових організацій.

-
- Кредити надаються
  - коротко-,
  - середньо-
  - довготермінові.

-
- Міжнародні кредити поділяються також на забезпечені й банківські.
  - **Забезпечені кредити** надаються під цінні папери, нерухоме майно, векселі, товарні документи.
  - **Банківські кредити** надаються найнадійнішим позичальникам під вексель.

-
- За призначенням міжнародні кредити поділяються на зв'язані й фінансові.
  - **Зв'язані** мають строго цільовий характер, тобто спрямовуються на закупівлю певних товарів або оплати послуг.
  - **Фінансові** кредити не мають цільового призначення і можуть бути використані на розсуд позичальника, тобто бути спрямованими на будь-які цілі, включаючи погашення заборгованості за кредитами, на капітальні вкладення, інвестування в цінні папери та інші цілі.

-
- У міжнародній банківській діяльності з метою страхування поширена практика надання синдиційованих кредитів — це кредити, що надаються двома або більше кредиторами, тобто банківськими синдикатами, одному позичальнику.

-
- **Міжнародний ринок цінних паперів** — це теж форма мобілізації капіталів з метою задоволення виробничих потреб.
  - Він набув розвитку у другій половині ХХ ст., коли було знято обмеження в національних законодавствах на вивіз капіталу.

-
- Міжнародний ринок цінних паперів спеціалізується переважно на емісії цінних паперів (первинний ринок) і їх купівлі-продажу (вторинний ринок).
  - Поряд з ринком іноземних облігацій у 70-х роках ХХ ст. виник ринок єврооблігацій — облігацій у євровалютах.
  - Найбільше їх випускається у доларах США.